

אדוארד דה-מאן - קורט חשיבה 1: ר ו ח ב

כרטיסי עבודה לתלמיד

4. תו"ת: תוצאה ותולדה

תו"ת = תוצאה ותולדה.

המצאת המנוע הפועל באמצעות דלק אפשרה את התפתחות המכוניות, המטוסים, תעשיית הדלק והרבה זיהום אוויר. אילו ניתן היה, בזמנו, לצפות מראש את כל ההשלכות, ייתכן שהיו משתמשים במנועים חשמליים או במנועי קיטור. המצאה חדשה, תכנית, חוק, או החלטה — לכל אלה השלכות הנמשכות לאורך זמן. בחשיבה על פעולה שעומדים לנקוט, יש לשקול תמיד את ההשלכות.

- ◆ השלכות מידיות
- ◆ השלכות לטווח-קצר (1-5 שנים)
- ◆ השלכות לטווח-בינוני (5-25 שנים)
- ◆ השלכות לטווח-רחוק (מעל 25 שנים).

דוגמה

מישהו הביא ארנבות לאוסטרליה כדי שחבריו יוכלו לצאת לציד. התוצאות המידיות היו טובות, כי לחבריו היו הרבה ארנבות שיכלו לצוד. התוצאות לטווח-קצר היו גם כן טובות, כי הארנבות סיפקו מקור חלופי לבשר. התוצאות לטווח-בינוני היו רעות, כי הארנבות התרבו עד כדי כך שהפכו להיות מכה. התוצאות לטווח-רחוק היו גרועות מאוד, כי הארנבות התפשטו על-פני כל אוסטרליה וגרמו נזקים עצומים ליבולים.

תרגול

1. ממציא מוכשר המציא רובוט אלקטרוני חדש המחליף את כל עבודת האדם בבתי-החרושת. ההמצאה מוצגת לציבור הרחב. עשו תו"ת על כך.
2. מציעים חוק חדש המתיר לתלמידי בתי-הספר לסיים את לימודיהם ולהתחיל לעבוד ברגע שהם רוצים בכך, בתנאי שגילם הוא מעל 12 שנים. עשו תו"ת על כך מנקודת מבטו של מישהו שנשר מבית-הספר, מנקודת ראותם של בתי-הספר, ומנקודת מבטה של החברה באופן כללי.
3. מכשיר חדש מאפשר לדעת אם מישהו משקר. עשו תו"ת מדי על כך.
4. * בזמן שנער היה בחופשה מחוץ לעיר, חברו הטוב ביותר יצא עם חברתו. מה, לדעתך, יקרה כאשר הנער יחזור?
5. * באזור מגורים שקט מתחילים לפתוח משרדים, ומספרם עולה ועולה. מה עשוי להשתנות שם? עשו תו"ת מדי על כך.
6. מחקרים רפואיים חדשים טוענים שאנשים שמשקלם גבוה מעט מהמשקל הנורמלי בריאים יותר מאלה שמשקלם נמוך מהנורמלי. אילו השלכות, לדעתך, יהיו לטענה זו?

אדוארד דה-גאנו - קורט חשיבה 1: רוב כרטיסי עבודה לתלמיד

- * 7. מחירי הדיור מאמירים עד כדי כך שאנשים צעירים אינם יכולים להרשות לעצמם לקנות דירה. מה, לדעתכם, יקרה? עשו תו"ת מלא.

תהליך

דיון

- האם נודעת חשיבות להשלכות לטווח ארוך?
- כאשר קשה לחזות את ההשלכות, האם כדאי שתטריח את עצמך בהן?
- מתי חשוב ביותר להתייחס להשלכות?
- מיהו האחראי לחיפוש ההשלכות?

עקרונות

- א. לאנשים אחרים קל יותר לראות את ההשלכות של פעולתכם מאשר לכם עצמכם.
- ב. חשוב לדעת האם ההשלכות הפיכות או לא.
- ג. ההשלכות המידיות וההשלכות ארוכות-הטווח עשויות להיות מנוגדות: ההשלכות המידיות עשויות להיות טובות ואילו ההשלכות לטווח-רחוק — גרועות, או להפך.
- ד. יש להתבונן בהשלכות לא רק מבחינת השפעתן עליכם, אלא גם על זולתכם.
- ה. עליכם לעשות תו"ת מלא לפני שמחליטים מהן ההשלכות שיש להביא בחשבון.

פרויקט

- * 1. מלאי הנפט והגז בעולם אוזל. מה, לדעתכם עשוי להתרחש בעתיד?
2. מבטלים את כל הבחינות בבית-הספר. עשו תו"ת על כך.
  3. אילו השלכות יכולות להיות לוויכוחים וקטטות עם הוריד?